ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR
VAKFI

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Kamil Karataş 10 Eylül 2026

Görüşme Tarihi: 10 Eylül 2026
Görüşmeyi gerçekleştiren kişi: İlyas yer
Görüşülen kişi: Kâmil Karataş.
Doğum yeri ve tarihiniz: 03.09.1961 Uşak/ Banaz Hasan köy.
Cinsiyeti: erkek,
Medeni durumunuz: Evliyim.
Çocuk sayısı : 2
Ana diliniz: Türkçe.
Bildiğiniz başka diller: Fransızca, orta seviyede, biraz lise İngilizcesi.
Eğitim Durumu: Lise mezunu, Açık Öğretim Fakültesi terk.
Mesleğiniz: Kaynakçılık, dekorasyon / Emekli (*)
Harekette yer aldığınız dönem: 1976-1980.
Görüşme Mekânı: Kendi evimdeyim. Bu kaydı ZOOM üzerinden gerçekleştiriyoruz.
Kayıtta: Ali Kemal Fırat bulunmakta.
Kayıt süresi :1 saat 45 dakika.
Kısaltmalar: Kâmil Karataş (K.K) İlyas Yer (I.Y) Ali Kemal Fırat (A.K.F)

İ:Y: Sizin soyadınız Karataş´tı, değil mi?

K.K: Evet, benim soyadım Karataş İsmim Kemal ama resmi adım Kamil Karataş.

İ.Y: Emil adresinizden dolayı dikkatimi çekti, ondan dolayı soruyorum.

K.K: Evet mail adresinde resmi isim olduğundan, beni şahsen tanımayanlarda böyle bir şaşırma hali oluyor.
Bu durum Aziz Nesin'in hikayelerinde çok vardır. Türkiye'de çoğunluğun bir resmi, gayri resmi isim problemi vardır. Bu yüzden yaşanan iyi kötü olay vardır.
Ben de yüzden karakolda ekstra dayak yedim. Polisler resmi evraklara bakıyorlar isim Kamil. Sanıyorlar ki kemal benim kod adım.

Aslında öldürülen amcamın adı Kemal'miş, bana onun adını vermişler ama nüfus kaydı esnasında memur bir azizlik yapıp yanlış yazmış. Hatta bu konuda bir öykü de yazdım. Lisede ortaya çıkan bir şey bu. Sonra da düzeltilmeyerek bir yanlışın devam etmesi durumu oldu. Daha sonra içeri düşüncede, çözülmelerde herkes Kemal diyor tabi.

İ.Y: Demin anlattığın gibi özlü bir şekilde o biyografiyi, o bölüme geldiğinde anlat istersen, kıymetlidir aslında.
Bugün tarih 10 Ekim 2026. 1972-1980 arası Partizan geleneğinin sözlü tarih çalışmaları kapsamında dönemin tanıklarından Kamil Karataş ile bu kaydı bugün gerçekleştireceğiz
Şu an saat, Almanya saatiyle 20.15, Türkiye saatiyle 21.15. Kayıtta Ali Kemal Fırat bulunmaktadır.
Ben Onur Vakfı Yönetim Kurulu üyesi İlyas Yer. Bu görüşmeleri uzun bir süredir sürdürmekteyim. Hukuki açıdan Kamil Karataş'ta onay almam gerekiyor.
Merhaba Kamil, hoş geldiniz.

K.K: Merhabalar, hoş bulduk.

İ.Y: Bu görüşmeyi kayıt altına alacağız Onur Vakfı Sözlü Tarih Çalışmaları kapsamında. Onayınız var mı? Bunu kayda alabilir miyiz bu görüşmeyi?

K.K: Evet, onayım var.

İ.Y:Teşekkür ederim. Hukuki açıdan Onur Vakfı'nın resmi bir belgesini kayıt altına alarak doldurmak durumundayız.
Ben Onur Vakfı Yönetim Kurulu üyesi İlyas Yer.
Görüşmeyi gerçekleştiren kişi olarak,

İ.Y: Bizi kırmadınız, geldiniz.
Teşekkür ederim. Tabii bir bellek oluşturmaya çalışıyoruz. 2016 yılından bu zamana kadar çok önemli kayıtlar yaptık.
Bu görüşmelerin bir kısmını, 1972-1980 yılları arasındaki geleneğin belgelerini dijitalleştirerek Onur Vakfı Sözlü Tarih Çalışması bölümünde yayınladık. Bu kapsamda iki kitap yayımlandı. Üçüncü kitap da Dernekler Partizan Geleneği'nin 1972-1980 dönemine odaklanacak.
Dernekleşme hikayeleri üzerine bir kitap projesi üzerinde çalışıyoruz. Bu kitap, Türkiye Sosyalist Hareketi'ne ve Uluslararası Komünist Hareketi'ne değerli bir bellek bırakmayı amaçlıyor. Çalışma, 1972 / 1980 arası tarihi dönemi kapsayacak. Geçmişe dönüp bu süreci hatırlamak oldukça zorlayıcı olabilir. Ancak Türkiye Sosyalist Hareketi bu konuda belki de gecikti. Yine de geç kalınmış olmasına rağmen uzun yıllardır çeşitli gruplar faaliyetlerine devam ediyor. Bu gecikmeye rağmen, çok kıymetli bir bellek oluşturmayı başardılar. 2016 yılından beri Onur Vakfı olarak biz de bu alanda bir çalışma yürütüyoruz. Belgelerin %95'i dijital ortamda arşivlenerek tarih çalışması bölümünde yayımlandı. Çalışmalarımız hâlâ devam ediyor. Tanıklık görüşmeleri de sürdürülmekte. Bir kısmı düzenlenerek internet sitemizde paylaşıldı. Özet olarak, asıl görüşmelerin tüm detayları Onur Vakfı Sözlü Tarih

arşivinde yer almaktadır. Akademisyenler ve gelecek nesiller, ihtiyaç duyduklarında vakfın web sayfasından, bu bilgilere erişebilecekler.
Şimdi Kâmil Karataş'ın kısa biyografisini almak istersek. Banaz'da dünyaya gelmiş, yaşamış, bu coğrafyanın kültüründen etkilenmiş biri…Kâmil Karataş nasıl bir ortamda doğdu? Öğrencilik yılları nasıl geçti, aile ortamınız nasıldı? Bize bir özet verebilir misiniz? Buyurun sözü size bırakayım.

K.K: Öncelikle bu 80 ve hemen sonrası sürecini mi kapsasın?

İ.Y: Önce çocukluk döneminiz, öğrencilik yıllarınız, lise yıllarınız, aile ortamınız, ailenin sosyo-ekonomik durumu.

K.K: Ben Uşak Banaz'da, daha doğrusu Banaz'ın Hasan Köyü'nde doğmuşum. Babam kaynakçı ustası olduğu için çok erken yaşta ilçeye gelmişiz.
Babam mesleğini gündüzleri sıcak demircilik yapıp akşamları da çobanlık yaparak öğrenmiş. Öyle anlatırdı. Çok az uyuyarak bu tempoya nasıl dayandığına hala şaşarım. Sonra da önce Uşak Şeker Fabrikası'nda kaynakçı olarak çalışmaya başlamış. Uşak şeker fabrikası Türkiye'nin ilk şeker fabrikasıdır. Aynı zamanda halkın olanaklarıyla kurulmuş ilk ve tek şeker fabrikasıdır.
Sonra da o zamanlar KİT' ler, yani Kamu İktisadi Teşekküllerinin çoğalmaya başlamasıyla yeni kurulan Ankara şeker fabrikasına ustabaşı olarak göndermişler babamı.
Ankara'da bir iki yıl kalmışız ben iki üç yaşındaymışım. Sonra Banaz'ın içinden geçen Ankara-İzmir Asfaltı çalışmaları yoğun devam ederken, Babam Banaz'a izine geldiğinde bir gün bu yolun müteahhidiyle tanışmış. Müteahhittin "şeker fabrikasındaki maaşlı işi bırak burada daha iyi kazanırsın" önerisi cazip gelip, babamı ikna edince tekrar Banaz'a dönmüşüz. Babam Banaz da kendi kaynak ve sıcak demirci dükkanını açıyor. Yani Banaz'ın ilk esnaflarından ve ilk kaynakçısıdır. Dolayısıyla ben 4-5 yaşlarından itibaren Ankara'dan sonra Banaz'a geldiğimden, Ankara kısmını hatırlamıyorum. Bu arada Banaz üç dört bin nüfuslu çok küçük bir kasaba.
Zaten bağlı olduğu Uşak ili önceleri Kütahya Sancağına bağlı bir kaza ve Banaz da ona bağlı bir Nahiye. Uşak cumhuriyetten sonra ellilerde il olunca burası da altmışların ortasında Uşak'a bağlı bir ilçe oluyor. Bu küçük İlçenin o zamanlar çok sınırlı esnafı var.
Kendimi Banaz dan itibaren hatırlıyorum. İlçede çocukluğumun başlangıcında sürekli elektrik yoktu. Elektrik santralindeki mazotlu motor elektrik üretir kısıtlı saatlerde elektrik verirdi. İroniktir, Banaz'a merkezi elektrik gelince orası ceza evi olup, bizim de 3-5 ayımızı geçireceğimiz bir mekân oldu.
Banaz a günün belli saatlerinde elektrik verildiği zamanlar, bizim atölye de elektrik gelene kadar kaynak işlerinin ön hazırlık işleri olan kesme-biçme işleri yapılırdı büyük kollu makaslarla. Elektrik gelince de kaynak işi yapılırdı.
İşte benim ilk işe başlamam küçük yaşta henüz kaynak yapmayı bilmesem de elektrik gelmeden demirlerin sacların makasla kesilmesi işinde büyük makasın kolunu indirip kaldırarak demirin kesilmesini sağlamakla başladı. Ondan önce de kısa bir süre bir yaz tatilinde demirin ısıtılarak şekil verildiği sıcak demirciye çırak olarak vermişti beni babam. Onu da unutmuyorum.

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Ateşi canlandırmak için büyük deri körüğe boyum yetmediği için her seferinde zıplamam gerekirdi. Isınan ve kızaran demiri usta ocaktan büyük maşa ve sol eliyle alır örs üzerinde sağ elindeki büyük çekiçle şekil vermeye başlar ben de o ara körüğü bırakır iki elimle aldığım iki üç kiloluk çekiçle örs üzerindeki kızarmış demirde ustanın vurduğu yere bende vurarak kor halindeki demiri ezip bükerek şekil verirdik. Tak tuk demir sesleri atölye de bir süre ahenkli ritim sesler olarak yankılanırdı. Müzik duygum ve ritme merakım o zamandan geliyor sanki.

Yani böyle çok mütevazı, küçük, minik bir kasabaydı Banaz. Fakat konum olarak iyi bir yerdeydi. İktisat biliminde ulaşım çok stratejik bir önem olarak anlatılır. Banaz dan da hem ana kara yollarından biri olan Ankara İzmir yolu hem de Ankara-İzmir Demiryolu geçiyor.

Bugünlerde de hızlı tren çalışmaları da var. Bir iki seneye teslim edeceklerini söylüyorlar.

Ben işte öyle bir kasabada kaynakçı bir babanın, köyden kasabaya göçmüş bir annenin dört çocuğundan biri olarak Banaz da büyüdüm.

Atölye 'de kimi zaman on kişiyi aşan çırak ve ustabaşılarının da olduğu bir ailede yaşadım. Dolayısıyla biz emek yoğun bir aileydik.

Başka benzerlerinde olduğu gibi burada da sanayinin başlangıcı genelde kırsaldan, kır kökenli insanlardan oluşuyordu. 3-4 sofra birden olurduk öğlen yemeklerinde. Çıraklar, kalfalar ve aile annemin eline bakardık yemek için. Zavallı Annem belki de o yüzden böbrek yetmezliğinden ve biraz da benim ve ailenin yaşadıklarından on iki eylülden iki yıl sonra erken yaşta vefat etti. Oda çok yoğun çalışıyordu. O kadar kişinin yağlı kara çamaşırı, bulaşığı, yemeği evin arkasında damdaki ineğin bakımı. O zamanlar da ağabeyim de evli değildi.

Yani ben yoğun bir emek içerisinde büyüdüm. Sola meyletmem büyük ölçüde bu yüzden olsa gerek.

Sabahattin Ali "İnsanın vicdanı varsa solcu olmaktan başka çıkar yolu yoktur" diye özetlenebilecek bir sözü var. Herhalde bizim içimizdeki vicdan yoğun emek ile birleşince sola seçmişim diye düşünüyorum.

Yaşananlar, vicdanı tetikleyip solcu olmaya itiyor insanı. Tabi yaşadığın çevre aile belirleyici oluyor başlangıçta. Dinci ve milliyetçi bir ailede doğan çocuklar büyük ölçüde büyüklere benziyor tabi değişimin dinamikleri sonradan değişebiliyor da büyük ölçüde.

Ama dediğim gibi kişisel özellikler de var tabii bunun içinde. Özellikle çırakların yaşadıkları ben de önemli bir yer etmiştir.

Yazdığım öykülerde bu çıraklık dönemini işliyorum zaman zaman. Atölyede yaşadıklarım beni derinden etkiledi. Babamdan eziyet gören çıraklar için çok üzüldüğümü hatırlıyorum. Benim de çalışırken maruz kaldığım bu uygulamalardan babama çok kızardım. Üstelik bu durum kasabada babamla da sınırlı da değildi.

O zamanlar ustabaşı, usta, kalfalar iş yeri sahibinin hepsinin en altında olan çıraklar olan çocuklar vardı.

Çalışanlar arasında da bir kast sistemi vardı. En üstte usta, ekip başı, kalfa en altta da çırak olarak yukarıdan aşağıya birbirini fizikinde müdahale de dahil olmak üzere çok ağır koşullarda bir çalışma hattı yaşam biçimi vardı.

Hem çalışma koşulları hem barınma koşulları gayri insaniydi atölye çalışanlarının. Bu yaşanmışlıkların benim farkındalığı mı arttırdığı düşüncesindeyim. Belki iş yeri biraz daha büyük olsa biz de patronun çocuğu olarak fiilen çalışan değil de yöneten birileri olsaydık aynı duyarlılık olur muydu bilmiyorum?

Çıraklar kadar olmasa da biz de babam dan zor görürdük. Eski ustalarda da öyle bir şey vardır. Oğlu da olsa bir hata da kızar atar iki tane tokadı ensesine. Biz de o tedrisattan geçtik anlayacağın.

Bu durum da orada bir empati durumu söz konusu oluyor diğer çalışanlarla ister istemez. Kişisel vicdani değerlerin olup olmaması da bunun içine katılınca herhalde benim solcu olmaktan başka şansım yoktu.

Beklide atölyedeki dayak ve gerginlik yüzünden hiç vurdulu kırdılı işlerden hoşlanan biri olmadım ama maalesef istemeyerek de olsa o tür şeylerin içerisinde buldum kendimi gençliğimde. Koşullar belirliyor bazen bir şeyleri.

Sonra da belki isteyerek başka yolda çiziyor insan. Yani ben küçük yaştan itibaren babamın kaynak atölyesinde çalışan diğer işçilerle birlikte olan, aynı sofrayı aynı istirahat te onların dertleriyle yakından da ilgilenen biri olarak bu süreç bende derinden işledi. Sosyalist fikirlerle tanışmam biraz bende taşların yerine oturmasına sebep oldu diyebilirim.

İ.Y: İlkokulu siz Banaz'da mı okudunuz yoksa Ankara'dan mı?

K.K: Yok ben Ankara'da iki ya da üç yaşıma kadar kalmışım. İlk ilkokul, ortaokul ve liseyi Banaz'da okudum. Üniversiteye kazanmıştım. Ceza evine girince olmadı. Üniversiteyi ikinci kez ceza evi ve askerlik sürecinden sonra bir sınava girip kazanmıştım. Orada da on iki eylül ve benden dolayı aileye sebep olduğu ekonomik sorunlar yüzünden kayıt yaptıramadım.

O zaman yeni açılmıştı açık öğretim fakültesi oraya kaydolup bir yandan çalışarak iktisatta üç yıl okudum.

İ.Y: Yani, anladığım kadarıyla çocukluk döneminde emek ve alın teri ile doğrudan tanışıyorsunuz. Bir yandan okuyup öğrenirken diğer yandan da işçilerle iç içe oluyorsunuz. Bu süreçte, çocuk yaşta işçi sınıfının durumunu bizzat yaşıyor ve öğreniyorsunuz. İşçilerle iyi bir diyalogunuz var. O dönemde esnaf olmanın şöyle bir özelliği vardı: Çevrenizdeki tüm gruplarla bir şekilde temas ve ilişki içerisindesiniz. Bu durum size farklı bir avantaj sağlıyordu sanırım. İnsanları yakından tanıma fırsatı elde ediyor, farklı kültürlerdeki insanlarla birlikte olmayı öğreniyordunuz. Bize bunu biraz özetleyebilir misiniz? Örneğin, lise ve ortaokul yıllarında, sol fikirlerle tanışma süreciniz, babanızın kaynakçı olması nedeniyle çevredeki farklı gruplarla olan etkileşimleriniz nasıl gelişti? Bu durum sizi nasıl etkiledi?

K.K: Aslında bu konuda konuşmanın ileriki aşamalarında çok güzel bir anekdot da aktarabilirim.

Banaz da biz ilk defa çırakların örgütlenmesi ve patronlarına karşı ciddi bir mücadeleye girişmelerini de örgütledik. Bunun da öncülerinden biri olmuştum ben. Çünkü biraz önce sizin dediğiniz gibi, biz kaynakçıyız, ben bütün diğer esnafları ve çalışanlarını tanıyor, oralarında ne yaşadıklarını biliyordum. Onlar da bizi tanıyorlar. Küçük yerlerdeki bu tür örgütlenmeler hem çok kolaydır hem çok zordur. Bir yanıyla çok kolaydır, çünkü babamın akşam rakı masası arkadaşı, ben onun çıraklarıyla çok kolay ilişkiye geçebilirim.

Ya da tam tersi babamın masa başı arkadaşı olduğu için o benim hayatıma müdahale etme hakkını kendinde görebilir falan bu biraz kasaba kültürüdür ve büyükler her şeye hükmeder,

müdahale edebilir. Genelde de esnaflık biraz diyalog da kurmayı gerektirdiği için bizim de diyaloglarımız çok iyiydi.

Bu bağlamda ben bir yanıyla küçük burjuva bir öğrenci olmuş olmama rağmen öğrenci olup da memur çocukları ya da işçi çocuğu arkadaşlarımızdan ayrı olarak aynı zamanda bir işçi olarak diğer devrimci arkadaşlarımızdan farklı biriydim. Zira bir yanıyla küçük yaştan itibaren emekçi bir yanım vardı. Onun da sonucu hala bugün çok sağlam ilişkilerim vardır Banaz ve çevresiyle. Hatta Kütahya Uşak Banaz arasında yükselen ve buralara can veren murat dağında siyanürle altın çıkarma söz konusu olduğunda ilçedeki arkadaşlarla bu duruma karşı çıkan örgütlenme olan "murat dağıma dokunma" platformunu bu ilişkilerle biz sağladık. Buradaki bizim dönemimizdeki arkadaşlar eksilip azalsa da gene de sol bir ruh hala yaşıyor burada.

İ.Y: Gelmek istediğim nokta şu: Bu kayıtlar, sözlü tarih çalışmaları sayesinde gelecek nesillere önemli bir miras olarak kalacak. Böylelikle dönemin daha iyi anlaşılabilmesi sağlanacak. Peki, o dönemde Banaz'ın sosyolojik yapısı nasıldı? Ekonomik koşulları nasıldı? Çeşitli toplumsal grupların ve etnik kökenlerin durumu neydi? Ayrıca, 1980 öncesinde Türkiye genelinde antifaşist mücadelenin geliştiği dönemde Banaz'da neler yaşandı? Bu durumu bize kısaca özetleyebilir misiniz?

K.K: Banaz çok küçük işletmelerin yani atölyelerin olduğu bir yer. Zaten bir nahiye iken Cumhuriyet sonrası ilçeye dönüşmüş bir yer. Üretim esasen kırsal üretim biçimi. Nüfusun ezici çoğunluğu köylerde çiftçilik ile geçiniyor. İlçede bir seramik fabrikası ve bir mısır özü fabrikası var ama düzenli çalışan fabrikalar değil.

Toplumsal yapı olarak o zaman başka bölgelerdeki gibi bir ağalık beylik sistemi burada yoktu. Batı görece, gelişmiş bir yer olduğu için. Burası katı feodal ilişkilerin yaşandığı bir yer değil.

Diğer bölgelere göre Banaz daha az baskıyla yaşandığı bir yer. O yüzden oralarla kıyaslanamayacak ölçüde bir fark var. Ama ekonomik olarak üretim biçimi tarıma dayalı bir üretim biçimi. Yani üst yapı kısmen gelişmiş alt yapı hala geri olan bir yer.

Zanaatkarlar ve esnaflar genellikle tarımının yan ihtiyaçları için var olmuş. Sanayi yok denebilir. Tarımsal üretim devletin teşvikleri falan ile yürüyor. O zaman köylü şimdiye göre daha iyi. Temel üretimleri buğday, şeker pancarı, haşhaş, nohut, fasulye, mercimek meyvecilik ve daha çok küçük baş hayvan.

Yani özellikle aile, köy tipi tarımsal üretim ciddi boyutlarda. Çünkü ekonominin temeli %70'e varan bir şekilde belki daha fazlası köylerdeki yaşıyor. Ancak köylerde bir iki traktör var. Yoğun ekilen buğday, arpa el ile ve tırpan ile biçiliyor. Her köyde ancak bir iki tane olan Patoz makinesiyle sap ile tane birbirinden ayrılıyor. Tarımda makineleşme yok denecek kadar az.

Köylerde otomobilde yok o zaman. Zaten Türkiye'nin o zamanlar üç tane otomobil markası var. Anadol, Murat ve Renault. Bunlar Türkiye de montajı yapılan araçlar. Köylerde hiç yok zaten. Benim çocukluğumda Banaz ın nüfusu 5-6 bin falandı. Şimdi kırk bine yaklaşmış. Her yer otomobil araç gereç ama hala ciddi bir sanayi ya da makineleşmiş modern tarım yok. Zaten şimdilerde köyde insan da yok

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Babamın aylar önce yazılıp bekledikten sonra alabildiği yeşil murat 124 otomobili herkesin gözdesi olmuş ona prestij sağlamıştı. O da sanıyorum 70'lerin başları falandı.

Çocukluğumun ilk yılları aynı zamanda televizyonun olmadığı zamanlar. Televizyon Banaz a ilk geldiğinde ben ilkokuldaydım sanırım.

Yani biz aslında biraz da bu 78 kuşağı kırsaldaki kuşak çok ciddi bir dönüşüm süreçlerinin çocuklarıyız.

Bazen düşünüyorum da farkında olmadan Kaypakkaya geleneğine meyletmemizin temelinde belki bu gerçekleri yaşamamız, okuyup yazmaktan daha çok hayatımızda hissetmemizle ilgiliydi sanırım. Çünkü yarı feodal, yarı sömürge sistemini kırsalda açık bir şekilde yaşıyorduk.

Şehirleri bilmiyorum bir şey diyemem ama kırsalda, üretim büyük ölçüde ilkel. Bunu o zamanın köy yaşantısını gösteren fotoğraflardan da anlamak mümkün. .

Diğer yandan erkeğin mutlak hakimiyeti, başlık parası, kızın eşinin nihai olarak baba tarafından seçilmesi, şimdiki kadar değilse de bir dini zorunluluklar…

Ben küçüklüğüm de namaza zorla değilse de gönülsüzce gönderildiğimi biliyorum mesela yazları kuran kursuna zorunlu gitme gibi şeyler. Bende feodalizmin henüz kanlı canlı olduğu izlenimi veriyordu o zaman. Bir de sonradan farkına vardığım bir şey ise köylünün birkaç temel ürününün dışındaki ürünleri olan mesela tarhana, peynir yoğurt, hatta dağda doğal yetişen mantarlar Pazar malı meta ya dönüşmemiş ürünlerdi. Bunlarda bir kapitalist sürecin tam olarak yaşanmadığını gösteriyor bence.

Yani ben o dönemde sonra bunları düşünüyorum da… niye mesela yarı sömürge, yarı feodal yapıyı temel alan bir örgüte meylettik? Sanırım yukarda bahsettiğim somut olarak yaşadıklarımızdı buna iten temel sebep.

İ.Y: Yani, o dönemde, yani 1970-1975 ya da 1980 öncesinde, Banaz'ın çevresinin daha çok kırsal ve tarıma dayalı bir ekonomiye sahip olduğunu, elektrik yaygın olmadığını ve tarımda kapitalist üretim ilişkilerinin tam anlamıyla hâkim olmadığını; ayrıca Banaz'da sanayinin gelişmediğini, sadece küçük atölyeler ve işletmeler bulunduğunu mu anlamalıyız? Böyle söylemek doğru olur mu?

K.K: Doğru, çok doğru olur. Yani bir kere temel üretim biçimi, tarımsal üretim ama bu aile üretimleri, yani tam feodal üretim biçiminin karakteristik özelliklerinden, hatta aile üretiminin yanında bizim buralarda hizmetkâr denir. Bir tarım emekçisi biçimi vardı. Yalnızca karın tokluğuna varlıklı ailenin yanında çalışır yer içer ve yatar yani o günün kölesi gibi bir şey…Duyardım ki ben işte Ahmet Mehmet beyin yanında karın tokluğuna çalışmaya gitmiş. Yani ücret yok, sadece yatıp kalkacağı derme çatma bir yer ve karın doyurup saat merhumu olmadan çalışmak. Amerika'daki kölelik sistemi gibi, yani sadece karnını doyuruyor. Kendi toprağı olmayan, kişilerin daha çocuk yaştan itibaren kendisinden daha olanaklı olan insanların yanına sadece yaşamsal ihtiyaçlarını gidermek için yıllarca onun yanında çalışan bir sistemin adı hizmetkâr (aslı hizmetkar) sistemi.

İ.Y: Evet, istersen Banaz'daki farklı etnik gruplardan da söz edelim. Orada başka hangi etnik topluluklar vardı? Bu çeşitlilik Banaz'ı nasıl etkiliyordu? Ayrıca, o dönemin mevcut siyasi partilerinde eğilimler hangi yöne doğruydu?

K.K: Banaz'da farklı etnik gruplar yoktu. Ya da biz olmadığını biliyorduk. Bizim yaşadığımız dönemde, bir Kürt, bir Alevi, bir Rum ya da bir Yahudi ya da Ermeni olduğunu ben hiç duymadım. Sonraları okuyup öğrendiğime göre yaşadığımız yerler de Rumlar, Ermeniler, hatta Banaz´ın Ahat köyünde bulunan antik Akmonya kenti yazıtlarından öğrendiğime göre Yahudiler de yaşamış bu yörede ancak onları buradan adeta kazımışlar. Onlara ait hiçbir iz kalmamış buralarda.

Fakat babamın Apostol adında çok yakın bir aşçı arkadaşı vardı. Onun babamın da akşamları içmeye gittiği bir içkili lokantası vardı. Biz onu çocukluğumuzdan itibaren Apostol olarak, bildik. Gerçek adı dililendirilmezdi hiç. Bir de Kırsal'da lakap çok yaygındır. Gerçek ismin önüne öyle geçer, asıl isim bir süre sonra unutulur, lakap kalır ortada. Ondan Apostol amca aşağı, Apostol amca yukarı diye bahsedilirdi. Yıllar sonra ben yunanlı bir yazarın romanı okuduğumda bana bir tuhaf gelmişti. Okuduğum roman Yunanistan'da geçiyor ve bir kahramanın adı da Apostol du. Romanı okuyunca aydınlanır gibi oldum. Bu Apostol Yunanlı Rum ise bizim apostol amcada mı Rum? diye geçirdim aklımdan. O aşçı Apostol'un nereli olduğunu çok iyi biliyorum. Babamın çok yakın arkadaşı olduğu için. Banaz'ın yine Banaz adında bir başka köyü var. O köyden olduğunu iyi biliyorum. Onun Rum olmadığını da biliyorum yani. Benim tahminim çok büyük ihtimal, onun ustası Rum'du Banaz da. Oda onun yanında çalıştığı için halk ona da lakap olarak Apostol adını vermiş olsa gerek. Bir de müzisyen Varbedet Gomidas ismini duydunuz mu bilmiyorum. Sonraları bu konuyla ilgili yazı da yazdım. Kendisi bizim komşu ilimiz Kütahya´dan. Kütahya da yaşamış Ermeni bir müzisyen ki Anadolu'nun Mozart'ı diye tabir ediliyor. Ben bunu çok sonraları 50 yaşlarımda öğrendim. Meğer önceleri Kütahya da Ermenilerin yaşadığı bir yermiş. Paramaz kardeşler kitabını okuyunca daha iyi gördüğüm şey Ermenilerin yalnızca doğuda değil batıda ve bizim coğrafyada da önemli varlıkları olduğu gerçeğiydi. Bir devrimci olarak bunu geç öğrendiğim için hep utandım.

Tabii halkların kendi kaderini tayin hakkı geleneğinden biri için bunları geç bilmemek insana zor geliyor. Yani ben Banaz da Türk ve İslam olanların dışında kimseyle tanışmadım. Ta ki iç göçle Kürtlerin gelip buralara yerleşmesine kadar.

Banaz'ın bazı köylerinde tamamen balkanlardan gelen göçmenler vardır. Bunlar genellikle at araba yapımcısı, marangoz, sıcak demircilik gibi zanaatkârlık yaparlardı. Benim ilk çalıştığım ustam da bunlardan biriydi.

Öte yandan Yörükler çok fazla var Banaz ve köylerinde. Yörükler biliyorsunuz Kaz Dağları'ndan Toroslar'a kadar yükseklerden gider gelir hayatlarını göçerlikle sağlarlar. Bazen devletin zorlaması bazen de kendi istekleriyle uygun gördükleri yerlere yerleşirler. Bizim oralara gelip gittikleri gibi yerleşenleride çoktur. Genellikle alevidirler ama Banaz a yerleşenlerden ben Aleviyim diyenini duymadım.

İ.Y: Evet, 1980'e kadar burjuva partilerindeki oy potansiyeli nasıldı? Oy oranları genelde hangi partiye gidiyordu?

K.K: Demokrat Parti'nin devamı olarak Adalet Partisi'ne çok meyilli olan bir yer oldu Banaz hep. Köken kırsal olunca sağa meyil daha çok oluyordu o zamanlar. Kendine sol diyen görece modern insanların tercihi CHP oluyordu. Belediyeyi arada CHP kazansa da sağ partililerin Belediyeyi kazandığı yıllar çoğunluktadır.

Fakat yetmişlerde Ecevit'in "**toprak köylünün fabrika işleyenin"** sloganları, "köy kent önermeleri" hayli ilgi gördü. Amerika'ya kafa tutması, buraların temel ekim ürünlerinden Haşhaş ı Amerika ya rest çekip ekileceğini ilan etmesi ona olan ilgiyi hızla arttırdı. Amerika tarafından haşhaşın biraz da Kıbrıs meselesine atfen yasak edilmesi köylünün de buna itirazına sebep olmuştu.
Ecevit'in de bu söylemlerinde tabi 68 kuşağının dünyadaki sol rüzgârın etkisi de vardı. Ben hayatımda ilk mitingimi babamın elimden tutup beni Kütahya'daki bir Ecevit mitingine götürmesiyle olduğunu hala heyecanla hatırlarım.
Düşünün bir genci babası elinden tutup da o dönemde mitinge götürülmesi de çok sık rastlanan bir durum değil. Yani Ecevit çok yüksek bir ivme kazandırmıştı o dönem CHP'ye. 74'ler falandı sanıyorum. Tabi sonrasında başka süreçler girdi işin içine… sol topyekûn en güçlü olduğu dönemi yaşadı Banaz da. Bunda sosyalistlerin etkisi de azımsanamaz

İ.Y: 1975-76-77 yılları sizin lise döneminiz sanırım.

K.K: 80'e kadar ben okulu politik faaliyetlerden biraz uzattım, okuldan atıldım. Gidip kısa bir süre beni kabul eden uşak merkez lisesinde okudum. Zaten liseden itibaren amacım pek okumak olmadı. Önceliklerim değişmişti. Hatta babam "bu gidişle ya mezara ya hapse gireceksin Almanya'da yerini ayarladım oraya gideceksin" demişti de. Ben de "bitirilecek işimiz var" deyip reddetmiştim. Yani okul veya kişisel gelecek pek umurumda değildi o zamanlar

İ.Y: Anladım. Sizin ilk politik hareketlerle tanışmanız ya da doğrudan sizi etkileyen neydi? Nasıl bir temas oldu? Neden etkilendiniz? Bunu özetleyebilir misiniz?

K.K: Aslında doğup yaşadığın yer ve çevre etkisi var ilk olarak. Birde sosyo kültürel ve ekonomik yapımızın etkisi. Konuşmamın başında demiştim şurada doğsaydım bu olacaktım, burada doğdum şöyle oldum diye. Banaz'ın kuruluşuna bakarsanız, coğrafi durumu devlet demiryollarının geçmesiyle beraber burada doğal olarak kapitalist üretim biçiminin ilk ana taşıyıcılarından bir olarak yol neredeyse her şeyin belirleyeni oluyor.
Banaz'a yakın olan İslam köy diye bir köy var. Şimdi bitişik bir yer oldu Banaz'la. O köy ilçeye bir buçuk kilometre falan uzaklıkta. Demiryolu istasyonunun kurulduğu yere öyle bir uzaklığı var. Genelde kırsal alanda yeniliğe kapalıdır insanlar. Hele hele bundan bazı zararlar görmüşlerse hiç yakın durmazlar yeniliğe. Onlar çok büyük ihtimal o tren yolu geçtikten sonra topraklarının bir kısmının ellerinden alınması ile ilerleme ve yeniliğe karşı muhafazakarlaşmışlar.
Bunlar da ilerlemeye karşı bir antipati oluşturmuş bu durum olsa gerek. Bunun üstüne bir de Ankara-İzmir karayolu da onun yakınından biraz daha onlardan daha uzağa yapılınca her şeyin tuzu biberi olmuş onlar için. Tutuculuk gericilikle yoğrulmuş durmuş burada. Bu yüzden orası Demokrat Parti'nin kalelerinden biri olmuş.
Daha sonra yerleşimin, tren yolu ve karayolunun geçtiği yerlerde öbekleşmeğe başlaması, ilçe haline gelmesi, orada memurların okul ve esnafların o tarafta çoğalması sonucu cumhuriyet mahallesi adını alıyor. Doğal olarak burası görece, daha aydın, daha modernist bir

yaşam süren insanların olduğu, esnafların gelip dükkanını açtığı, hayatın çoğalarak canlılığın arttığı bir yer olarak ilerliyor.
İlçede İslam köye yakın şehitler mahallesi var birde ikinci kurulan cumhuriyet mahallesi. Bu iki yerleşim yeri manidar isimlerinin de anımsattığı gibi hep bir çatışma içinde sağ, sol, muhafazakâr, devrimci, seküler, laik olarak.

Ben Cumhuriyet Mahallesinde doğup büyüdüm. Hayat cumhuriyet mahallesinde aksa da hükümet hep sağ ağırlıklı olduğu için okullar, sağlık ocağı, hükümet konağı, futbol sahası vs. İslam köye yakın olan şehitler mahallesindeydi. Cumhuriyet mahallesi gençleri olarak bizim İslam mahallesinin gençleriyle on, on iki yaşlarında kavgalarımızı hatırlıyorum. O zamanlar çayır denen Banaz çayı kenarındaki futbol sahasına gittiğimizde onlar bizi oraya sokmamaya çalışırdı.

Biz çaya yüzmeye girdiğimizde elbiselerimizi çaya atar kaçarlardı. Sonraları yavaş yavaş başlayan politik kümelenmelerde mahalle kavgaları yerini politik kavgalara bıraktı. Onların bölgesindeki okula gidişlerimizde tek yakaladıkları bazı arkadaşların hırpalanması bizim o tarafa topluca girmemize sebep oldu.
Böylece ilçede kabaca bir ayrışma ve gruplaşma başladı.
Bu arada giderek bu mahalle arası sürtüşmelerin halka yayılması da vardı doğal olarak. Bizim Cumhuriyet Mahallesi Solcuların ağırlıklı olduğu bir mahalle oldu her zaman.
Öbür taraf sağcıların ve gericilerin olduğu bir mahalle şekline dönüştü. Günün koşulları da buna eklenince bizim kişisel kavgalarımız sürtüşmelerimiz bir giderek politik sürtüşmeye dönüştü.
Böyle başladı aslında oradaki gericilerle çatışmalarımız mahalle kavgası şeklinde. Dönemin ruhuna da uyunca biz hızla politikleştik. Onlar da hızla politikleşti.

Bunlara bir de benim çocukluğumla beraber başlayan işçilerle iç içe olmam sol düşüncelerin bende hızla yeşermesine ve pekişmesine sebep oldu.
Solcu olmak biraz mahalleden kaynaklı tesadüf ise de, babamın sanayide bir iş tutması belki bunun doğal sonuçlarından bir tanesi oldu.

Bir de bizim mahalle ağabeylerimizden M.Ö., Halil Soner Türkmen ile onların arkadaşı ilçeden Y.G. ve R.Ö. sol faaliyetten yetmiş yedi olsa gerek tutuklanıp İzmir devlet güvenlik mahkemesinde yargılanıp bir yıla yakın Buca ceza evinde yatıktan sonra ilçeye dönmeleri hepimizi direkt etkileyen ve dikkat çeken sebeplerden olmuştu.

İ.Y: Banaz'da bu dönemde kurulu derneklerin varlığı konusunda bir bilgi var mıydı? Örneğin, TÖB-DER veya Banaz Halk Evi gibi kurumlar ya da başka bilmediğimiz dernekler mevcut muydu? Bu konuda detaylı bir bilgi sunabilir misiniz?

K.K: Dediğiniz yaklaşık 50 sene oldu yani onu tam hatırlamak zor detaylar belki kaçabilir. Benim bildiğim bir öğretmenlerin örgütlendiği Töb-Der vardı.
Töb-Derli öğretmenlerin lokal olarak kullandıkları yerin iki bölümü vardı. Birinde lokal olarak kullanıp oyun oynadıkları bölümleri vardı birde alkollü restoran bölümleri. Töb-Der'in içinde hayli örgütlü öğretmenler olsa da orası siyasal faaliyetten çok sosyal bir merkez olarak işlev görürdü.
Burada köy enstitü öğretmenlerin olduğunu da hatırlıyorum. Bunlar ağırlıklı olarak CHP'li olsa da burada Devrimci Yol'cu öğretmenler de etkiliydi.

Bir de bizim Halk Evi olarak açtığımız bir yer vardı. Onun dışında Köy-kop kooperatifi vardı.
Köy-Koop'ta CHP'li ve Devrimci Yol'cu arkadaşlar vardı. Onların işlettiği bir yerdi. Bayağı da iyi işler yapmışlardı onlar da.
Biz öğrenci olduğumuz için onların içine çok fazla girdiğimizi hatırlamıyorum. Ama şeyi hatırlıyorum mesela cezaevine girdiğimizde son Köy-Koop başkanı öğretmen Refik Samancı hocam 20-30 tane karşılıksız çekten içeri girmişti o anlatırdı faaliyetlerini.
Ne kadar doğru bilmiyorum çekleri ödememiş dediler ama aslında bakarsan bence biraz da 12 Eylül'ün gelmesiyle artık her şey alt üst olunca o da ödeyememişti çekleri. Köylüden Elmayı gemilerle Libya'ya gönderdiklerini hatırlıyorum. Bu küçük bir kasabadan devlet desteği olmadan bir üretici kooperatifince yapılan elma ihracatı şimdi bile olmayan bir durum
Ama tabii biz daha açık ve fiili politik eylemlilik olarak kendi kurduğumuz halk evini kullanıyorduk.
Köy-Koop'takilerin biraz da küçük burjuva üstenci tutumları olurdu. O yüzden biz orayı kullanmazdık. Kendimizi biraz yabancı hissediyorduk oraya gitmiyorduk.

İ.Y: Banaz Halk Evi´ne gelirsek bunun kuruluşu, nasıl kuruldu, yönetim kurulu üyeleri kimlerdi? Ya da nasıl bir çalışma, faaliyeti oldu? Buna ilişkin geniş bir bilgi aktarabilir misiniz? hafızanızı zorlayarak o döneme ilişkin Halk Evin de ne gibi bir çalışma söz konusu oldu.

K.K: Vallahi şimdi tam olarak kim kurdu, nasıl kurdular, kimler vardı bilmiyorum. Bizden önceki kuşaktan arkadaşların kurduğu bir yerdi. Sonraları bizden önceki kuşak Banaz´dan ayrılmak zorunda olunca yanlış hatırlamıyorsam bir dönem yönetimde de oldum.
Diğer tüm sivil toplum örgütleri gibi Banaz halk evi de on iki eylülde kapatıldı. Son başkan şimdi Fransa Colmar yakınlarında yaşıyor.

İ.Y: Öyle mi?

K.K: Evet.

İ.Y: Unutma sonradan ismi ve telefonu varsa bana atarsan bana yakındır Colmar. Kendisiyle tanışmak ve görüşmek isterim.

K.K: Bu arkadaş o dönemlerde hep birlikte olduğumuz bir arkadaştı sonra yurt dışına çıktı.
Benim hatırladığım kadar son başkan oydu. Adı M.A. idi. Ama kurucu başkanı kimdi çok hatırlayamıyorum.
Bizim aramızda, başkanlık ya da yönetimde olmak önemsiz detay olduğu. Yani kim başkandı kim değil ama bir dönem yönetimde olduğumu hatırlıyorum.
Bir kere burası öğrenci ağırlıklı bir dernekti ama arada çırakların falan da gelip gittiği de bir yerdi. Genelde o dönemde Türkiye'nin birçok derneğinde olduğu gibi bu dernekte de belli fraksiyonların ya da belli düşünce akımlarının kendi yaptıkları faaliyetler şeklinde çalışmaları oluyordu.

Bizde de öyleydi doğrusu. Partizan ve Kaypakkaya çizgisinin etkin olduğu bir yerdi. Orada aydınlanmacı, hayatı, sistemi sorgulayan seminerler düzenleniyordu.
Özellikle ülkenin sosyo-ekonomik yapısının tahlili ve detayları ya da dünya toplumlarının, toplumsal süreçleri, ilkel toplum, köleci toplum vs. gibi. Bunlar yılda birkaç kere düzenlenen seminerle anlatılırdı.
Halk evine gençlerin ilgisi hayli fazlaydı. Bir de bizim gibi küçük yerlerde gençlerin ilgisi sosyalleşme ihtiyacından da oluyordu. Mesela halk evinde kızlar da sigara içilebiliyordu. Sırf bu yüzden gelenler bile olurdu. Bir özgürlük alanı gibi algılanıyordu. Küçük yerler hayatı direk etkileyen hiç de azımsamayacak devrimci bir eylemdir bu.
Çünkü toplumda aleni sigara içmek çok kolay bir şey değildi. Kadın erkek, kız erkek bir yerde, bir kahvede veya pastanede olmak da zaten mümkün değil.
Aslında o günün koşullarında baktığın zaman çok radikal bir dernek anlayışı aslında. Kaypakkaya geleneğinden olduğumuz için ağırlıklı olarak onun ve diğer önderlerin hayatı mücadele tarihi anlatılırdı seminerlerde.
Dev Yol´cu, Halkın Kurtuluş'undan, olanlar sesini pek çıkartamıyordu, beklide çıkaramıyordu. Onlar biraz uzak duruyorlardı Halk Evi'nden. Onlarla zaman zaman politik tartışmalarda bir yere varamadığımızda başka bir genel tartışma ortamı yaratılarak dergi çevrelerinden insanlar çağrılıp kitle içerisinde belli bir konu etrafında ya da genel konularla ilgili olarak tartışmalar da yapılırdı.
Bunlar aslında şimdi baktığında ne işe yaramış ki denebilir ama bizim gibi küçük bir yerde bir konu etrafında toplanmayı öğrenmek bile başlı başına önemli bir aşama. Bir konu hakkında sert ya da yumuşak ya da en azından onun değerlendirmesini yapmak çok ciddi bir kişisel siyasal diyalog, kültürdü.
Aslında bu toplantılar bizim kişisel gelişmemizde de toplumsal ilişkilerde nasıl bir yol izlenir bilgisinin bizde yerleşmesi bakımından büyük katkısı olmuş sonradan bunu daha iyi anladım? Farklı düşüncelerle nasıl aynı yerde tartışılıp konuşulabilir? Böylece öğrenmişiz aslında.
Bir de Halk Evi'nde sürekli kitap sergimiz vardı, kitap satışı da yapılıyordu. Kitapçının olmadığı bir ilçede üstelikte siyasal, sosyal, teorik içerikli kitaplar dergiler bulmak büyük şanstı.
Onlar da çok işimize yarıyordu. Lenin'den, Stalin'den, Mao'dan özellikle Bulgar devrimcilerinin, Yugoslav devrimcilerinin, Rus devrimcilerinin, Arnavutluk devrimcilerinin deneyimlerini ya da romanlarını elde edebildiğimiz bir yerdi orası. Şu anda bile öyle politik kitaplar satan bir yer yok ilçede. Oysa o günkü nüfus beş altı bini ancak aşan bir nüfustu, şimdi ise elli binden fazla insan yaşıyor.
O günkü düzeyde bir dernek ya da olanakları olan, tartışma ortamları da yok şimdi.
Halk evin de hatırladığım ilginç bir şeyde İrlanda kurtuluş ordusuyla mektuplaşmanın olmasıydı. Nasıl olduğunu hatırlamasam da mektuplaşıldığı kalmış aklımda.
Bir de Kahramanmaraş katliamını ilçede protesto edip Banaz lisesini iki gün işgal etme eyleminin ön çalışmaları yine halk evinde yapılmış, işgal sonrası değerlendirmelerde yine halk evinde yapılmıştı.

İ.Y: Bir dönem Orhan Bakır'ın o bölgelerde faaliyet gösterdiğini biliyoruz. Banaz'daki devrimcilerle herhangi bir teması oldu mu ve bu sizin oralarda nasıl bir etki yarattı?

K.K: Ben 1961 doğumluyum. Ağırlıklı 1977'den sonra diyeyim, yani sempatizan seviyesinde devrimcilikle başlayan bir süreç yaşadım.
Aslında bu yalnızca beş yıl kadar çok uzun bir süreç de değil ama bizi müthiş hızla politikleştiren bir süreç olmuş. Sonradan bakınca insan daha iyi anlıyor bunu. Çok hızlı olan şey de aslında tam öz olmuyor.
Sonradan onu da anlıyorsunuz. Mesela kendi kendime bazen diyorum ki, ben gerçekten devrimciliğe on altı yaşlarında başlayıp 30 yaşımda öğrendim. Yani içine doğduğunuz bir şeyleri yaşarken bunun gerçekte farkına varmanız çok kolay olmuyor.
Biz Banaz´ın, ikinci ya da belki de üçüncü kuşak devrimcileriyiz denebilir.
Ben Orhan Bakır´ın kendisiyle tanışmadım. Onun bizim bölgede bizden önce faaliyet yürütmüş olduğunu cezaevinden kaçırıldıktan sonra öğrendim. Onu kaçırmaktan yargılananlardan M.Ö. Banaz da bizden önceki kuşak arkadaşlardandı. O aranmaya başlayınca öğrendik durumu. Malum örgütlenme biçimi olarak herkes her şeyi öğrenmesi gerekmiyor.
Karakoçan da öldürüldüğünde de ceza evindeydim çok üzüldük tabii. O öldükten sonra onun buralarda hayvan alım satımı yapan bir tüccar olarak kalın siyah bir palto iri yarı vücuduyla gelip gittiği anlatılırdı. Bizim için bir efsaneydi o ve anlatılanlar.
Burada hareketi ilk başlatan ateş hırsızları diyebileceğim 3-4 kişi ile onunla ilişkisi olmuş.
Beş altı yıl önce konuştuğum benden yaşı fazla olan bir arkadaşın söylediğine göre Orhan Bakır'ı ilk sanırım İstanbul'dan Banaz'a o getirmiş. O da o zamanlar İstanbul da örgütlüymüş kendisi aslen Banaz´ın köylerinden.

İ.Y: Sanırım 1976'da yakalanmışlardı, değil mi?

K.K: Emin değilim. Sanırım.

İ.Y: Yani soyadı G. olan arkadaşından bahsediyorsun.

K.K: Soyadı mı G. ?

İ.Y: İ.G.

K.K: Evet. İ.G.
Ben İ'ı çok sonraları tanıdım. Çünkü o dönemlerde işte uzun süreler yatmış çıkmış falan. Zaten İstanbul da yaşayan biri. Onu o zamanlar Banaz da görmüş tanımışlığım yoktu.
O bana böyle bir şey söylemişti onun sözüne güvenirim düzgün bir arkadaştır.
Bana söylediği oydu ama daha sonra ilişkilerine nasıl ilerledi nasıl oldu bilmiyorum ama dediğim gibi biz Orhan Bakır'ı buranın bir efsanesi olarak gördük hep.
Bana halk evi bir başka bir şeyi hatırlattı.

İ.Y: Buyurun. Devam edin.

K.K: Onu unutmadan söyleyeyim.

İ.Y: Gerçi bunu belki politik faaliyetlerle ilgili alanda geniş anlatabilirsin sorun yok ben araya girmeyeyim.

K.K: Banaz Halk Evi birkaç işlev görüyordu. Bir kere hani bizim legal merkezimiz gibiydi. Biz burada şöyle köylüyle çalışmalar da yapıyorduk. O köylüyle çalışmalarda da bir irtibat merkezi gibi oluyordu.
Köylü oraya gelip çalışmalara katılması değil de yani gençlerin köyden gelip ilçede dinlenip sosyalleştikleri bir yerdi. O dönem alınan kararla Anadolu'nun kadim dayanışma geleneklerinden birisi olan imeceyi halk evinde köyden gelen arkadaşlarla planlıyorduk. Biz biraz politik çalışmamızın karşılığını almak, ilişki kurmak için de yapardık bunu. Köylerin içinde en yoksul köylünün harmanını kaldırmaya giderdik. Ya da köyün su sorunu varsa çözmeye çalışırdık. Böyle bir veya iki köye su getirdiğimizi hatırlıyorum. Halk evi böyle bir iletişim merkezi işlevi de görüyordu.

İ.Y: Halk Evi'nin çıraklarla olan ilişkisi nasıldı? Konuşmanızda buna değindiniz. Çıraklarla ilgili bir etkinlik ya da faaliyet mi gerçekleştirildi? Eğer öyleyse, bu nasıl gelişti? Bu konuyu biraz daha açabilir misiniz?

K.K: Bence Banaz'daki politik yani fiili politik mücadelenin en büyük somut çalışması Çıraklarla yapılan çalışmadır.
Çırakları yakından tanıyordum ve çırakların yaşadığı mezalimi de çok iyi görüyordum. Burada da zaten bir sanayi üretimi vesaire olmadığından tabii memurları falan da TÖB-DER zaten örgütlüyor.
Biz de çıraklarla bir çalışma yapmaya karar verdik. Bunların açık toplantıları genellikle Halk Evi´nde yapıldı. Önce iş yerleri tespit edildi, yaşanan sorunlar sıralandı.
Buralardaki çıraklar listelendi. Bunlarla tek tek görüşüldü. Bunlardan dört tanesi de bizim atölye de babamın çıraklarındandı.
Bu çıraklar içinde eski Dev Genç sonra Dev-Yol geleneğinden gelen arkadaşlardandı bizim çıraklar. Farklı köyden bir çırağımız da vardı. O da bize sempati duyuyordu ama benimle araları da çok iyiydi.
Bu çok işimize yaramıştı tabii sağ olsun. A. diye bir arkadaştı bizim çırak o öncülük etmişti diğer çırakları ikna etmemize. Biz onunla beraber farklı atölyelerde tornacılara, özellikle tamircilere, otomobil veya traktör tamircilerine ya da şimdi tenekeci dediğimiz ya da sobacı dediğimiz çıraklarla görüştük.
O zaman soba sektörü de bayağı vardı burada. Benim yakın tanıdığım olan arkadaşlarım da vardı o atölyelerde.
Hatta elektrikçi kalfası olan daha sonra acilciler grubuna katılıp azılı faşist birini cezalandırıp uzun yıllar içeride yatan bir arkadaşımda vardı bunların arasında. On beş seneye yakın içeride yattı H.Ş. Biz otuza yakın çırakla görüştük.
Tabii ben çok yakından biliyorum iş yerlerinde ne çektiklerini. Bir kısmını bende de çekiyorum babamdan dolayı. Yani durumu anlattık güven oluşturduk.
O zamanlar çalışma koşullarını özetlemekte yarar var. Çıraklar sabah çok erken kalkarlar. Yemeklerini kendileri yaparlar.

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Köyden okula gidemedikleri için ilçeye çırak olarak gelip burada kötü bir evde kalırlar. Anne babası çoğunlukla yoksul olduğu için onları kabul etmeyi bir lütuf gibi davranan ustanın yanında iş öğrenmek ve çalışmak için gönderirler. Bu durum on yıldan fazla acımasızca çalışmak kötü koşullarda yaşamak demektir. Ekip biçecek arazileriler ya kardeşler arasında bölünüp kuşa dönmüştür ya da hiç yoktur gelenlerin. Yani yoksul çaresiz köylüler.
Çoğu zaman karınlarını doyurmadan herkesten önce atölyeye gelirler.
Siler, süpürürler. Çalışmaya başlarlar. Dayak, küfür, yarı aç, yarı tok.
Akşam evlerine giderler. Banyo hak getire tabii. Bir hafta böyle çalışırlar.
Yedikleri en çok melemendir. Hızlı ve çabuk doyurucudur. Bir ekmekle yerler onu.
Böyle olunca tabii bunların hiçbir sosyal güvencesi de yok. İş yerine sigorta, iş bildirimi, hastalık, sakat kalma, iş kazası, emeklilik kasası diye bir kavramları yok.
Bunları biz anlattıkça ilgi duydular. Otuz kişiye yakın tek tek görüştük. Aldığımız karar şuydu.
Öncelikle yüzde yüz ispatlanabilecek bir şeyle işe başlamak istedik. Hiçbirinin ilk sigorta girişi yapılmamıştı. Sigortalı olup olamadıklarıyla ilgili bilgi, çalışma, yaşama koşulları hepsinin adına dilekçelere yazıldı, imzalandı.
Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne verildi dilekçeler.
O zamanlar demek ki daha mı ilgililerdi devlet ya da böyle toplu bir başvuruyu göz ardımı edemediler bilmiyorum? Fazla geçmeden İki tane müfettiş geldi. Baskın yaptılar resmen ilçeye.
Atölyelerden biri de babamın olduğu için ben içeriden de gözlemliyorum olanları. Atölyede çalışıyordum müfettişler geldiklerinde. Babam onları hemen yazıhaneye aldı.
Çalışanları tek tek tespit etti müfettişler. İki mi üç mü müfettiş gelmişti. Sonra bunlarla babam akşam kayboldu.
Yoklar ortalıkta. Öteki atölye sahipleri de yok.
Banaz da şehir dışında ünlü alkollü yerler vardı o zaman. Havuzlu diye bir yer vardı. Duyduk ki adamları oraya götürmüşler yemeye ve içmeye.
Bu klasik usuldür. Konuşuyorlar, ediyorlar falan. Ondan sonra diyorlar ki i ne olacak bizim sorun?
Adamları kafaya almışlar tabii. Nasıl kurtuluruz bundan? Demiş ki müfettişler.
Bir işçiyi bir ay deneme süresince çalıştırıp bir ay sonra bir ay geriden sigortalı yapabilirsiniz.
Patronun işine gelen bir sistemi böyle bir bir anlatmış yol göstermişler.
Bir gün çalıştırsanız yeter. Yine çıkarmak istiyorsanız çıkarın demiş müfettişler.
Yani çırakların otuzunu da öyle yapmışlar. Tabii o gün babam eve gelince bana güzel bir dayak attı o yaşta. Biliyor çünkü durumu.
Neyse ama otuz işçinin üç dört tanesi işinden oldu. Ama geri kalanı yine çalışmaya devam etti. Çünkü çalışanlar iş yeri sahibinin de vazgeçebileceği insanlar değildi.
İçinde yalnızca çırak olsa neyse. Kalfalar var, ustalar var. Vaz geçilmesi zor çalışanlar.
Böyle bir şey yaşadık. Sonra tabii ben onun sille tokadını yedim. Ama çok güzel bir anımdır o da. Bu çalışmanın faydasını çok yıllar sonra aldı bu çıraklar. Bu çalışmanın örgütlenme görüşmeleri baştan sona halk evindeki toplantılarda yapıldı.
Bundan on beş sene önce beni birisi beni aradı. R. D. Bizim eski çırak.
Arada bir görüştüğümüz olurdu. Bizim o zamanki çıraklardan ve SSK ya imza verenlerden.
12 Eylül'den sonra bizim aile ve iş dağıldı. 12 Eylül bizi aile olarak da vurdu.

Onlar da tabii dolayısıyla göç ettiler. Köyceğiz'de tesisatçılık yapmaya başlamış.
Sonra yıllar geçmiş sigortalı çalışmış. Bir gün SSK'ya gideyim günlerimi toplattırayım. Emekliliğime kaç gün var acaba diye
Kendi hesabına göre 6-7 sene falan daha çalışması gerekiyormuş emekli olmak için. SSK da adamlar diyorlar ki ya sen iki ay sonra emeklisin. Şaşırmış tabi. Ya nasıl olur?
Sigortalılığım benim 85'te başladı. Yok diyorlar, 1979 da SSK'ya girmişsin işte numaran bu.
Tabii böylece beş yıl önce emekli olabilmesine çok sevinip onun üzerine beni aramış.
Ya diyor o zamanlar baban beni de dövdü ama. Yıllar sonra işime yaradı.
Bu durum bana hep o ünlü sözü hatırlatır o anı. Bu kadar böyle işlerle uğraştınız eziyet çektinizde elinize ne geçti diyenlere bu örneği veririm.
Mücadele edenler her zaman kazanmaz ama kazananlar mücadele edenlerden çıkar diye. Çok güzel bir örnektir yani benim için de. Şimdilerde mücadelenin gereksizliği üzerine yapılan teslimiyetçi konuşmalara tak diye yapıştırıyorum bu güzel örneği.

İ.Y: Bu girişimi Banaz Halkevi olarak mı, yoksa bir Partizan taraftarı olarak mı gerçekleştirdiniz? Bunu biraz daha detaylandırabilir misiniz? Çırakların Halkevi ile olan ilişkisi nasıldı ve sonrasında olaylar nasıl gelişti?

K.K: Şimdi şöyle bir Halkevi bizim Partizan geleneğinin yürütücüsü olduğu bir yer. Zaten Banaz'da, biraz önce dedim ya, yani başka örgütten bir örgütlenme veya hatta hareket bile neredeyse yok. Var ama onların bir örgütlülüğü yok.
Başka yerlerde Uşak'ta falan varlar ama Banaz'da yok. Şimdi bizim Partizan hareketinin çalışmaları ile Halkevi'nin çalışmaları iç içeydi diyebilirim.
Çünkü Halkevi'nin halkın aydınlanması, toplumun aydınlanması için sanat kültür faaliyetleri bizim de amaçlarımızdandı. Biz buna politik faaliyeti de ekliyorduk.
Ama bunu o dönem Halkevi'ni biz Banaz'da Partizan taraftarları olarak açıyorduk. Başka bir yerde de başka bir örgüt aynı amaçla Halkevi'ni kurabiliyordu.
Bütün Halkevi'nin bizim etkimizde diye bir şey yoktu. Demokratik kitle örgütüydü.
Çünkü açılımı çok genişti. O örgütlenmeyi biz aslında Partizan adına yaptık. Ama bunun görüşmeleri vs. birebir olduğu gibi Halkevinde oldu. Bir Halkevi faaliyetidir desem doğru olmaz. Ama Halkevi'de bunun tartışmalarını yürütüyorduk.
Çünkü legal merkezimiz orası. Partizan örgütünün de merkezi gibi çalışıyordu orası.

İ.Y: Halkevi'nin kırsal alanda nasıl etkileşim kurduğunu biraz daha açabilir misiniz? Köylülerle aranızdaki ilişkiler bu dernek aracılığıyla nasıl devam etti? Örneğin, kadınlar bu derneğe katılım gösterdi mi? Kadınlar bu durum karşısında nasıl bir tutum sergiledi? Öğrenci hareketleriyle ilişki durumunuz nasıldı? Çıraklar konusundaki ilişkilerinizi anlattınız ama daha fazla detay verebilir misiniz?

K.K: Halk Evleri'nin köylülerle programatik ve sistematik bir ilişkisi yoktu. Ama bizim vardı. Partizan örgütü olarak vardı. Dediğim gibi biz Halkevleri'ni daha çok bir buluşma merkezi, bir adres ya da bir konuyu halletmek için tartışıp konuştuğumuz bir yer olarak kullanıyorduk. Ağırlıklı da köylülerden ziyade öğrencilerin yoğunlukla geldiği, köylü kadınların geldiği bir

yer olmayan ama genç kızların, özellikle kolayca sigara içebildikleri, tanrıyı bile tartışabildikleri, ciddi bir sosyo-kültürel merkezdi orası aynı zamanda.
Ama bunlar siyasetten bağımsız bir yerde değildi. Dediğim gibi biz orada seminerler düzenliyorduk. Bunlara da katılanlar ağırlıklı ve çıraklardan tek tük gelen olsa da ağırlıklı öğrenci kesime hitap eden bir yerdi.
Ama böyle toplu iş yapılacak yapılma ihtimali olan veya diyelim ki bir köylüyle bir randevu olacaksa ya bir kahve olur ya da Halkevi olurdu. Yani bir buluşma merkezi gibi kullanıldı orası. Ama aynı zamanda bir aydınlanma merkezi olarak da kullanıldı.
Ama o işçilerin, çırakların örgütlenmesi çok riskli bir şey olduğu için, o biraz işin açıkçası az da gizlilikle yürütülen bir süreçti. Çünkü herhangi bir patronun duyması sonucunda çok erken, kötü şeyler olabilirdi. Bence de çok iyi kotardığımızı düşünüyorum o yaşlarda.
Bizim de o kadar tecrübesizlik küçük bir ilçede. Bence çok başarılı bir eylemdi yani.

İ.Y: Banaz Halkevi bünyesinde kültürel faaliyetler, kültürel çalışmalarınız oldu mu?

K.K: Evet, daha önce bahsetmiştim.
Bir kere şey yapıyorduk, orada ciddi seminer çalışmaları olurdu. Bayağı da katılımcılar olurdu. Nereden baksan her seminere 20-25 kişi, olurdu seminerlerde.
Bu seminerler bence bugünkü kafamla baktığımda çok teorik kalan seminerler olduğunu gözlemliyorum. Yani halka Cumhuriyet'in yaptığı gibi yukarıdan inmeci bir politik düşünce enjekte etmek gibi görüyorum şu anda. Hiç mi yararı yoktu derseniz çok yararı vardı.
Yani programatik olarak düzenli çalışmalar olmasa da o zaman için ciddi bir işlev gördü orası. Hala eksikliği giderebilmiş değil bu konuda Banaz da.
Uşak ya da başka şehirlere mitinglere gitme konusunda da toplanma merkezimiz Halkevi oluyordu. Halkevi'nde toplanıp Banaz'dan Denizli'nin Bekilli ilçesine gitmiştik İzmir'den de örgütten arkadaşlar gelmişlerdi. Tütün mitingiydi. Kasabadan toplu olarak gidip katıldığımız ilk mitingdi. İzmir de bizim arkadaşların yoğun olduğu Mehtap mahallesindeki açık hava sinemasındaki bir konser ve etkinliğe de böyle gitmiştik. Uşakta zaman zaman legal ya da korsan mitingler ve pankart afiş çalışmalarını da yine Halkevi'nde yapıyorduk.
Halkevi'nde üniversiteye hazırlık kursu açmıştık, Tıpta okuyan Hasan adlı bir arkadaş öğrencileri çalıştırmıştı.
Faşistlerin bölgesinde olan Pazar yerine gitmek ailelerimiz içinde tehlikeli hal alınca Banaz halk pazarı adı altında büyük bir sebze hali çalışmamızı Halkevi'ndeki çalışmalarla gerçekleştirmiştik. Bu çalışmamızda harçlıklarımızı kullandık ve bir miktarda borçlandık.

İ.Y: Evet. 12 Eylül Askeri Faşist Diktatörlüğünün Banaz Halkevi, sosyalist hareketin genel durumu ve sizin cezaevi süreciniz üzerindeki etkileri nasıldı? Bu dönem Banaz'da hangi gelişmelerle şekillendi?

K.K: Bizden önceki bir kuşak, iki kuşak hızla politikleşmiş ve hızla illegal çalışma yürütmüş ve emniyet tarafından aranır duruma düşmüştü. Burası biraz da bizim elimizde kaldı diyebilirim son yıllarında. 79-80 yıllarında
Burada da işte bizim kuşaktan arkadaşlarla çırak işçilerle yukarda anlattığım faaliyetleri,

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Kahramanmaraş olaylarında Banaz lisesinin iki gün işgalini, köy imece çalışmalarını, Banaz da ilk kitap sergisi ve satışını, ilk kültürel, siyasal ve sosyal tartışmaların düzenlenmesini, günbe gün artan filili anti faşist mücadelenin ve özel durumlarda bildiriler basıp dağıtma, duvar yazılamaları yapma gibi işleri büyük bir özveriyle gerçekleştirdik.
Banaz da Partizan geleneği olarak gerçekleştirdiğimiz en büyük eylem (sanırım 90 yılı olsa gerek) bir mayıs mitingini merkezi kararla ege bölgesi mitingi olarak Banaz da başarıyla yapmamızdır. O zaman toplam nüfusu beş altı bin olan bir ilçede yüzlerce kişinin katılımıyla bölge mitingi yapmak bugün bile kotarılması çok zor olan bir örgütlenme ve organizasyon gerektirir.
Bu mitingin hazırlanmasındaki açık örgütlenmesini de Halkevi'nde yapmış herhangi bir zayiat vermeden bu işi Banaz da yapabilmiştik. Emniyet engel olmak için eylemin organizasyonunda yer alan biz Banaz´lı birkaç arkadaşı gözaltına almak için arasada bulamamış, biz yine de uzaktan da olsa mitingi gözlemleyebilmiştik.
Ben 12 Eylül'ün geleceğini ön göremedim. Küçük yerden bunları okumak o yaşta kolay olmuyor. 12 Eylül geldiğinden 3 gün sonra bizi, 15'in de aldılar.
Bizi önce 3-4 kişi arkadaşı aldılar.
İçeri alındığımızda 4-5 kişi mi neydik? Kaba dayak vs. falan vardı ama öyle çok ince işkenceler şeyler yoktu.
Dolayısıyla dayanabildik. 15 gün kadar falan kaldık kötü şartlarda ıslak ve soğuk zeminler tek tek götürülüp bir süre sonra getirtip bırakmalar….
Sonra bizi bıraktılar belki de taktikseldi onu bilemiyorum. Bıraktılar, bir hafta falan dolaştık ilçede. Sonra tabii bizim örgütle ilişkiler falan yok o zaman, biz de bekliyoruz yani.
Bir gün haber geldi kahvedeydim. Dediler ki evi basmışlar seni arıyorlarmış. İlişkimiz olan bir köy vardı. Babam haber göndermiş eve gelmesin o köye gitsin, bu köyde uzaktan akrabamız olan Ahmet amcaya gitsin, diye…
Ben oraya gittim orada bir hafta falan kaldım. Ama ondan sonra da bir daha arayan soran olmamış. Babam oğlum arayıp sormuyorlar gel sen dedi.
Biliyorlardı geldiğimi, yeniden aldılar. Bu sefer 30 güne yakın hatta o günlerde 45 güne mi çıkarmışlardır neydi gözaltı süresini. 30 gün falan kaldık orada. Ağır şeyler yaşadık. Fakat gene de bizim yakalanan 6-7 arkadaşla orada kendi aramızda kararı almıştık, dışarıdakileri işin içine katmayacağız. Buradakilerle sınırlı kalacak her şey. Garip bir şekilde hakikaten de arkadaşlar o konuya uydular. Bizden dolayı getirilen olduğunu hatırlıyorum. Orayla sınırlı kaldı her şey.
Ama bizim dışımızda Halaçlar diye bir köy var küçük Moskova diye anılırdı. Oradan insanları da getirmişler orası bilinen bir köy olduğu için. Köy enstitülü bir öğretmende vardı içlerinde torununu da getirmişler 15 yaşında birlikte getirmişler. O çocuk sonra Fransa da sıkı devrimciliğe devam eden esaslı bir arkadaş olmuş.
Yani o süreçte biz içeride bir 10 kişi falan vardık.
Silah vardı yakalanan. O dönemlerde çok yaygın bir şekilde yapıştırmalı parti ordu sticker'ları, kitaplar vardı.
Evin çatısına bir yerlere saklamıştım. Acemilik işte oradan bulmuşlar.
O dönem çok yaygındı. Toprağa gömülü doküman ve kitaplarla doludur Murat Dağı'nın etekleri.

İşte böyle içeri düştük. Bana özellikle okuldan dolayı ağır ithamlarda bulundular. On bir ayrı dosyadan yargılandım. 5 yıl, ceza aldım.
Onu temyiz e gönderdik ama içeride yattık tabi. O arada örgüt davası açtılar.
Örgüt davası açılınca biz ilk önceleri öğrenim özgürlüğünü engelleme, kamu malına zarar verme, işte kamu güvenlik gücüne karşı gelme falan gibi suçlamalardan burada Banaz da 6 ay kadar yattık. İddianame hazırlanıp örgüt davası da açılınca bizim örgüt davası İzmir-Şirinyer'de açılmış. Dolayısıyla o da ağır cezaya girdiği için burada da küçük ilçe cezaevlerinde ağır cezalar kalamıyor. Bizi Uşak'a naklettiler.
Kalan süreyi Uşak'ta tamamladık. Ben toplamda 2 yıla yakın yattım ama biz on iki eylülü çok ucuz atlatanlardanız.
Arkadaşlarımız sırf toplu davaya bir şekilde dahil oldukları için 6 yıl, 5 yıl yatan arkadaşlarımız oldu. Bizim şansımız sanıyorum bizim son dönem bölgenin sorumlusu arkadaş daha sonra öğrendim. Babası hâkim albaymış.
Sanıyorum bizim davayı bir şekilde toplu davadan kopardı. Ayrı bir dava olarak görülmesini sağladı. Benim tahminim o yani.
Sonradan bu arkadaşla görüştüm uzaklaşmış eski ilişkilerden. Severim kendisini hala. İstanbul'da yaşıyor.
Tabii eski konulara girmedik. Gerek de yoktu.
Dolayısıyla biz İzmir'e falan götürülmedik. Uşak'ta ağır cezada yargılandık. Sonra bütün davalardan tahliye oldum, beni direkt askere aldılar. Hatta annem hastaydı babam rica etmiş komutana. Bir gün evde kalmama izin verdiler. Sonra askere gittim. Askerlik süreci de apayrı bir şey tabii. Ben ceza evindeki kadar askerde çektim diyebilirim yani.

İ.Y: Derneklerle ilgili, yani o süreçle ilgili benim sormadığım, sizin belki yeniden ek yapmak istediniz, herhangi bir şey var mı eksik bıraktığımız?

K.K: Yok, çok fazla yok.
Şunu söyleyebilirim. Büyük yerlerde çok daha örgütlü insanların gidip geldiği yerler olabiliyor ama küçük yerlerde bugün de dahil olmak üzere bir demokratik kitle örgütlenmesi ya da ne bileyim belki uzmanlık alanı olan başka bir merkez ekoloji olabilir, kadın meselesi olan bir derneğin bulunması çok önemli bir etken. Ben bunu halk evi deneyiminde gördüm.
Bir ara Fransa hayatım oldu 7-8 sene kadar. Sonra tekrar İzmir e döndüm. İzmir'de yaşıyorum Banaz'da da evimiz var sık sık gidip kalıyorum özellikle yazları.
Bu arada 20 yıla yakın zamandır tüm emekliler sendikası Bornova yönetimindeyim. On beş yıl kadar önce Banaz´ın dağı da olan murat dağının vahşi madencilikle talan edilmesine karşı Banaz da Murat dağıma dokunma adı altında bir platform kurup şimdilik bu talana engel olduk. Bunun temelinde de Banaz da zamanında politik ve sosyal olarak kurduğumuz güçlü ilişki yatıyor. Yani yaşanan ve yapılanlar hiçbir zaman boşa gitmiyor.
Son olarak Can Yücelin deyimiyle Banaz devrimci mücadelesinin ilk yüz metresini koşarken yitirdiğimiz, Uşakta Partizan'ın her işini yüklenen gönüllü hamalı, adı doğru düzgün kayıtlara geçmemiş Banazlı olsa da uşakta kaçırılarak işkence edilmiş halde kalfa koruluğunda bulunan Uşak'ın ilk faili meçhul cinayeti kurbanı ALİ SAĞCAN ı, ağabeyleri gibi devrime inanmış gözü pek bileği güçlü faşistlerce pusuya düşürülerek katledilen CEMİL ÇELİK'i, Banaz´ın ilk ateş hırsızlarından zeki ve çevik olduğu kadar inatçı ve sanatçı ruhlu yaşadıklarının ruhunda

yarattığı tahribatı atlatamayan HALİL SONER TÜRKMEN i, abisinin devrimci ayak izlerinin takipçisi çocukluk arkadaşım gözü pek genç yaşta hastalığa yenik düşen ZAFER TÜRKMEN i, gönlü büyük, suratı asık köy enstitülü öğretmenimiz AHMET İŞÇİ'yi, köyünden genç yaşta kopup Almanya´yı mesken tutsa da doğduğu topraklara olan vefa borcunu İstanbul tuzla köprüsünde arabası emniyet güçleri tarafından delik deşik edilerek sorgusuz sualsiz infaz edilen REHA ŞEN'i ve Banaz devrimci mücadelesine emeği geçmiş diğer Banazlı arkadaşlarımı anmak, önlerinde saygı ile eğilip tarihe not düşmek isterim.

İ.Y: Şu an saat 21.57 bizi kırmadın geldin. Çok çok teşekkür ederiz.

K.K: Rica ederim.

İ.Y: Önemli bir bellek oluşturacağız. Böylelikle taşlar giderek Türkiye'nin her tarafında birleştiğinde topluca önemli bir bellek oluşacak.
Yeniden teşekkür ederim.

K.K: Rica ederim.

İ.Y: Vakfın resmî belgelerini e-mail üzerinden ben size göndereceğim, imzalayarak bana göndermenizi rica ediyorum.

Görüşülen kişi	Görüşmeyi yapan kişi
Kamil Karataş	İlyas Yer

(*) *Uzun yıllar kaynakçılık yaptım. Okuduğum yıllar da babamın yanında. Yurt dışına çıkmak zorunda kalınca, oralarda çeşitli işler yaptım.*
Ormancılık, fabrika işçiliği gibi farklı işler. Yurt dışından döndükten sonra bir arkadaşın firmasında yöneticilik yaptım altı sene.
Daha sonra dekorasyon işleri yapan kendi işyerimi kurdum. 10 yıl kadar onu sürdürdükten sonra da emekli oldum. Yirmi yıldır da Bornova tüm emekliler sendikasında faaliyet yürütüyorum. Bizim kuşakta genel özelliktir farklı işler yapmak, yarım kalan ya da olmayan eğitimlerden dolayı. Bu biraz da gelişememenin işareti.
Çetin Altan'ın bu yüzden mesleksizler dedikleri gruptanım desek belki daha doğru olur.

ONUR VAKFI